

การพัฒนาแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

DEVELOPMENT OF A LINEAR STRUCTURAL RELATIONSHIP MODEL OF THE ADMINISTRATORS' LEADERSHIP AFFECTING THE SCHOOL EFFECTIVENESS IN BORDER PATROL POLICE SCHOOLS

พิไลลักษณ์ สุขสมบูรณ์¹, ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร², จันทน์ วงษ์ชาวม³, ชไมพร รักษาสุข⁴

Pilailak Suksomboon¹, Sakthai Surakitbowon², Chamnong Wongchachom³, Chamaiphon Raksasuk⁴

¹นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

²ที่ปรึกษาหลัก ประธานสาขาวิชาการศึกษาและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³ที่ปรึกษาร่วม กรรมการสาขาวิชาการศึกษาและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

⁴ที่ปรึกษาร่วม กรรมการสาขาวิชาการศึกษาและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบเชิงสมมติฐานของภาวะผู้นำผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่หนึ่ง การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ระยะที่สอง การตรวจสอบสมมติฐานการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน (ครูใหญ่) จำนวน 130 คน และครูผู้สอน จำนวน 390 คน ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ปีการศึกษา 2555 โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุ (Causal Model) และตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ประกอบด้วยตัวแปรต่างๆ ดังนี้ ตัวแปรภายนอก ได้แก่

1. องค์ประกอบด้านภูมิหลังผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย ระดับการศึกษา การศึกษาอบรมทางการบริหาร และประสบการณ์การบริหาร
2. องค์ประกอบสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย การใช้อำนาจในตำแหน่ง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชา การจัดการโครงสร้างงานในโรงเรียน และความสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชน ตัวแปรภายใน ได้แก่
1. องค์ประกอบด้านคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย ด้านบุคลิกภาพ ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านทักษะการบริหารงาน
2. องค์ประกอบด้านพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ ความพึงพอใจในงาน และการบริหารแบบมีส่วนร่วม สำหรับตัวแปรผล ได้แก่ องค์ประกอบด้านประสิทธิผลโรงเรียน ประกอบด้วย ความสามารถในการพัฒนา

นักเรียน ความสามารถในการปรับเปลี่ยนพัฒนาโรงเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาในโรงเรียน การพัฒนาบุคลากร และบรรยากาศสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบเชิงสมมติฐานของภาวะผู้นำผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่ารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรแฝงปรากฏผล ดังนี้

องค์ประกอบด้านภูมิหลังของผู้บริหาร มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน และมีอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านองค์ประกอบด้านคุณลักษณะ และยังส่งผ่านองค์ประกอบด้านพฤติกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 องค์ประกอบด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน และมีอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านองค์ประกอบด้านคุณลักษณะ และยังส่งผ่านองค์ประกอบด้านพฤติกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้จะพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 องค์ประกอบด้านคุณลักษณะ มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผล และมีอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านองค์ประกอบด้านพฤติกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 องค์ประกอบด้านพฤติกรรม พบว่า มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) สำหรับสมการโครงสร้างของรูปแบบ พบว่า ตัวแปรแฝงภายนอกซึ่งเป็นตัวแปรสาเหตุ ได้แก่ องค์ประกอบด้านภูมิหลังของผู้บริหาร และองค์ประกอบด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อตัวแปรแฝงภายในและตัวแปรผล ได้แก่ องค์ประกอบด้านพฤติกรรม องค์ประกอบด้านคุณลักษณะ และองค์ประกอบด้านประสิทธิผลของโรงเรียน และสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรแฝงภายในแต่ละตัวได้ร้อยละ 67, 63 และ 60 ตามลำดับ

คำสำคัญ : สมการโครงสร้างเชิงเส้น, ภาวะผู้นำของผู้บริหาร, ประสิทธิผลของโรงเรียน

ABSTRACT

This study aimed at 1) developing a linear structural relationship model of the administrators leadership affecting the school effectiveness in Border Patrol Police schools, and 2) investigating the consistency between the hypothetical model of the administrators leadership affecting the school effectiveness in the Border Patrol Police schools and the empirical data. The study was divided into 2 phases: Phase 1- setting a conceptual framework of the study, Phase 2- checking hypotheses of the study. The samples consisted of 130 school administrators and 390 teachers in the Border Patrol Police schools under the Border Patrol Police Bureau, Office of the Royal Thai Police in the academic year 2012 by using multi-stage random sampling. A research instrument used was a 5 points scale rating questionnaire. The basic data was analyzed by Statistical Package for Social Science (SPSS) for casual model analysis and investigation the consistency between the theoretical model and the empirical data.

The study results revealed that administrators leadership affecting the school effectiveness in Border Patrol Police schools consisted of various variables as follows; extraneous variable were 1. The background elements of school administrators consisted of education level, management training and management experience. 2. Related situation elements consisted of use of Positional Power, the relationship between administrators and subordinates, management structures in schools and the relationship between school and community. The internal variables were 1. The leadership characteristics components of the school administrators consisted of personality, intellectual, emotional and

psychological, moral and management skills aspects. 2. The components of leadership behaviors of school administrators consisted of creating a vision, achievement motivation, relationship motivation, job satisfaction and participative management. The dependent variable was school effectiveness components which consisted of ability to develop students, ability to modify the school, ability to solve problems in school, workforce development and atmospheric environment in the school.

2. The results of investigating the consistency between the hypothetical model of the administrators leadership affecting the school effectiveness in the Border Patrol Police schools and the empirical data found that a linear structural relationship model of the administrators leadership affecting the school effectiveness in Border Patrol Police schools researchers developed have consistency with the empirical data. The analysis of the influence of the latent variables revealed as follows;

The background elements of school administrators had a direct effect on the effectiveness of school and indirect effect by transmission through characteristics components. Moreover, there is also a statistically significant difference at .01 level by transmission through behavior components. Related situation elements had a direct effect on the effectiveness of school and indirect effect by transmission through characteristics components. Moreover, there is also a statistically significant difference at .01 level by transmission through behavior components. When considering the value of weight of the observed variable component also found a statistically significant difference at .01 level. Characteristics components had a direct effect on the effectiveness of school and indirect effect by transmission through behavior components considered statistically significant difference at .01 level. Behavior components had a direct effect on the effectiveness of school considered statistically significant difference at .01 level. When considering the prediction coefficient (R^2) for structural equation of the form found that external latent variables which were cause variables included the background elements of school administrators and related situation elements were statistically significant difference on internal latent variables and dependent variable which were behavior, characteristics, effectiveness of school components. Moreover, it can explain variance of each internal latent variable the percent of 67, 63 and 60 respectively.

Keywords: Linear Structure Equation Model, Administrators' Leadership, The school Effectiveness.

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่ออนาคตของประเทศไทย ทำให้เกิดการปรับตัวขนานใหญ่เพื่อขับเคลื่อนการบริหารงานการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีระบบและเกิดความคล่องตัวมากขึ้น มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเพื่อให้สอดคล้องกับระบบราชการบริหารงานแผ่นดิน [1] กระทรวงศึกษาธิการจึงเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 โดยเฉพาะการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552–2561) ได้มุ่งเน้นการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบใน 4 ประเด็นหลัก กล่าวคือ พัฒนาคนไทยยุคใหม่โดยปรับกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพ การบริหารจัดการสมัยใหม่ มีการปรับระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพคล่องตัว เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการบริหารจัดการศึกษา [2]

จากรายงานการติดตามและประเมินผล การปฏิรูปการศึกษา โดยพิจารณาความก้าวหน้า ปัญหาตลอดจน อุปสรรคพบว่าประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการศึกษามีปัญหาและอุปสรรคมาก ใน การนำไปปฏิบัติซึ่งจะ แก้ไขได้ต้องเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการ [3] ผู้บริหารซึ่งอยู่ในฐานะผู้นำและบุคลากร ในโรงเรียน จึงต้องแสวงหาความร่วมมือเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียน ด้วยการแสดงออกอย่างมีศาสตร์และศิลป์ สันับสนุนให้มีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียน การสอน โดยไม่ยึดติดกับการบริหารแบบเดิมที่มุ่งทำตามนโยบายหรือ ตามที่ส่วนกลางกำหนด [4] ผู้บริหารจึงต้องรู้จักใช้ภาวะผู้นำในการชี้นำและบริหารจัดการเพื่อสร้างอิทธิพลและแรงจูงใจให้ ผู้ร่วมงานมีความเข้าใจในงาน มีความกระตือรือร้นที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย รวมทั้งช่วยชี้นำการปฏิบัติงานและ กิจกรรม [5] ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องมี เพื่อช่วยส่งเสริมความมีประสิทธิภาพของ โรงเรียนและเป็นเงื่อนไขที่สำคัญของการปฏิรูปการศึกษา [6] ผู้บริหารที่รู้จักใช้ภาวะผู้นำจะทำให้โรงเรียนพัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนทำให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนสูงขึ้น และยังส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของ โรงเรียน ภาวะผู้นำจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารโรงเรียน [7]

โรงเรียนของชาวเขาและประชาชนที่อยู่ห่างไกลการคมนาคม หรือที่เรียกกันว่า โรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดน ซึ่งเป็นโรงเรียนเล็กๆ ตั้งอยู่ในถิ่นทุรกันดาร โดยความรับผิดชอบของกองกำกับการตำรวจตระเวน ชายแดน ที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่เยาวชน ซึ่งปัจจุบันพบปัญหาหลายด้าน จากการ บริหารของผู้บริหาร เช่น การขาดแคลนครู ครูไม่มีวุฒิการศึกษา ครูมาจากหลายพื้นที่ต่างหน้าที่ความรับผิดชอบ ครู ทำงานนานเกิดความเบื่อหน่าย และขาดขวัญกำลังใจซึ่งเป็นผลทำให้การบริหารสะสมปัญหาอย่างต่อเนื่อง [8] สำหรับ ปัญหาโครงสร้างของโรงเรียน จากการสัมภาษณ์ของผู้บริหารระดับสูงของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า การ บริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล ยังมีได้มอบอำนาจหรือกระจายอำนาจในการบริหารงานให้แก่ครูใหญ่ ซึ่ง เป็นผู้บริหารโรงเรียนระดับปฏิบัติการทำให้ไม่มีเอกภาพในการตัดสินใจเท่าที่ควร [9] การบริหาร งานและจัดการศึกษาภายใต้งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดนั้น ผู้บริหารจะต้องใช้ภาวะผู้นำในการบริหารงาน เพื่อพัฒนาการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามนโยบายที่กำหนดไว้ [10]

จากปัญหาความเป็นมาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดน โดยผู้วิจัยศึกษาการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำผู้บริหารที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่สำคัญประการหนึ่ง ในการเสริมสร้างพัฒนาภาวะผู้นำ ของผู้บริหารโรงเรียน (ครูใหญ่) ให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในโรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดน มีลักษณะอย่างไร
2. รูปแบบเชิงสมมติฐานของความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกันหรือไม่

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้พัฒนากรอบแนวคิด และดำเนิน การวิจัย โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และมุ่งศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Relationships) โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัย เป็นขั้นตอนการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ที่ใช้เป็นรูปแบบการวิจัยหรือรูปแบบเชิงสมมติฐาน โดยผลลัพธ์จะได้รูปแบบเชิงสมมติฐานที่ประกอบด้วย รูปแบบการวัดและรูปแบบสมการโครงสร้างเชิงเส้น การดำเนินการวิจัย ดังนี้ 1) การศึกษาแนวคิดทฤษฎีและวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน เพื่อให้ได้ประเด็นตัวแปรเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารและประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 3) การศึกษาโรงเรียนดีเด่น (Case Study) ซึ่งเป็นโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน จำนวน 1 โรงเรียน 4) นำเสนอร่างรูปแบบ แก่ผู้ทรง คุณวุฒิ จำนวน 9 คน เพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในร่างรูปแบบที่เหมาะสม

ระยะที่ 2 การตรวจสอบสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป การดำเนินการวิจัยมีดังนี้ 1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน (ครูใหญ่) 178 คน และครูผู้สอน 1,114 คน รวม 1,292 คน ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนทั่วประเทศ ปีการศึกษา 2555 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน (ครูใหญ่) 130 คน และครู 390 คน รวม 520 คน ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) 2) ตัวแปรที่ศึกษา จำนวน 22 ตัว แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ตัวแปรแฝงภายนอก ประกอบด้วย 1. ภูมิหลังของผู้บริหารโรงเรียน วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว คือ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การบริหาร และการศึกษาอบรมทางการบริหาร 2. สถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง วัดได้ จากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัว คือ การใช้อำนาจในตำแหน่ง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชน และการจัดการโครงสร้างงานในโรงเรียน ตัวแปรแฝงภายใน ประกอบด้วย 1. คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัว คือ บุคลิกภาพ สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม อารมณ์และจิตใจ และทักษะการบริหารงาน 2. พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัว คือ การสร้างวิสัยทัศน์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ ความพึงพอใจในงาน และการบริหารแบบมีส่วนร่วม 3. ประสิทธิผลของโรงเรียน วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัว คือ ความสามารถพัฒนานักเรียน ความสามารถในการปรับเปลี่ยนพัฒนาโรงเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาในโรงเรียน การพัฒนานุเคราะห์ และบรรยากาศสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน 3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างครูใหญ่และครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 4) การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) 5) การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่อหาค่าการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ในการวิเคราะห์ข้อมูล เบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ความโด่ง ใช้วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร และประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ส่วนการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง และวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ภาวะผู้นำผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ประกอบด้วยตัวแปร ต่างๆ ดังนี้ ตัวแปรภายนอก ได้แก่ 1. องค์ประกอบด้าน ภูมิหลังผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย ระดับการศึกษา การศึกษาอบรมทางการบริหาร และประสบการณ์ การบริหาร 2. องค์ประกอบสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย การใช้อำนาจในตำแหน่ง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชา การจัดการโครงสร้างงานในโรงเรียน และความสัมพันธ์โรงเรียน กับชุมชน ตัวแปรภายใน ได้แก่ 1. องค์ประกอบด้านคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย ด้านบุคลิกภาพ ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านทักษะการบริหารงาน 2. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม ผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ ความพึงพอใจในงาน และการบริหารแบบมีส่วนร่วม สำหรับตัวแปรผลได้แก่ องค์ประกอบด้านประสิทธิผลโรงเรียนประกอบด้วย ความสามารถในการพัฒนานักเรียน ความสามารถในการปรับเปลี่ยนพัฒนาโรงเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหา ในโรงเรียน การพัฒนานุเคราะห์ และบรรยากาศสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบเชิงสมมติฐานของภาวะผู้นำผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ผลการวิเคราะห์ พบว่า รูปแบบมีค่า $\chi^2 = 89.46$, $df=115$, $p=0.96$, $RMSEA=0.00$, $GFI=0.94$, $AGFI=0.90$, $Standardized\ RMR = 0.04$ และค่า $CN = 217.36$ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงว่ารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรแฝงปรากฏผล ดังนี้

องค์ประกอบด้านภูมิหลังของผู้บริหาร มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน มีค่าเท่ากับ 0.21 และมีอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านองค์ประกอบด้านคุณลักษณะ ซึ่งมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.10 และยังส่งผ่านองค์ประกอบด้านพฤติกรรม มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.03 รวมมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.13 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้จะพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ ประสบการณ์ในการบริหารงาน และการศึกษาอบรมทางการบริหาร รองลงมาคือ ระดับการศึกษา ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.61, 0.61 และ 0.38 ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) อยู่ระหว่าง 0.14 – 0.37

องค์ประกอบด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน มีค่าเท่ากับ -0.46 และมีอิทธิพลทางอ้อม ส่งผ่านองค์ประกอบด้านคุณลักษณะ ซึ่งมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.77 และยังส่งผ่านองค์ประกอบด้านพฤติกรรม มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.77 รวมมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 1.54 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้จะพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ การใช้อำนาจหน้าที่ รองลงมาคือ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา การจัดโครงสร้างงานในโรงเรียนและความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.10, 1.02, 1.00, และ 0.87 ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) อยู่ระหว่าง 0.56 ถึง 0.90

องค์ประกอบด้านคุณลักษณะ มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน มีค่าเท่ากับ 0.44 และมีอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านองค์ประกอบ ด้านพฤติกรรม มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.32 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้จะพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ บุคลิกภาพ รองลงมาคือ ทักษะการบริหารงาน ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และ ด้าน

สถิติปัญหา ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.96, 0.94, 0.86, 0.83 และ 0.82 ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) อยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 0.93

องค์ประกอบด้านพฤติกรรม พบว่า มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน มีค่าเท่ากับ 0.78 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้จะพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ รองลงมาคือ ความพึงพอใจในงาน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การบริหารแบบมีส่วนร่วม และการสร้างวิสัยทัศน์ ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.82, 0.73, 0.70, 0.70 และ 0.64 ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) อยู่ระหว่าง 0.41 ถึง 0.67

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) สำหรับสมการโครงสร้างของรูปแบบ พบว่า ตัวแปรแฝงภายนอก ซึ่งเป็นตัวแปรสาเหตุ ได้แก่ องค์ประกอบด้านภูมิหลังของผู้บริหาร และองค์ประกอบด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อตัวแปรแฝงภายในและตัวแปรผล ได้แก่ องค์ประกอบด้านพฤติกรรม องค์ประกอบด้านคุณลักษณะ และองค์ประกอบด้านประสิทธิผลของโรงเรียน และสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรแฝงภายในแต่ละตัวได้ร้อยละ 67, 63 และ 60 ตามลำดับ

การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

การวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้าง

เชิงเส้นของภาวะผู้นำผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ผลการวิเคราะห์ พบว่า รูปแบบมีค่า $\text{Chi-square} = 89.46$, $p =$

0.96, $df = 115$, $\text{RMSEA} = 0.00$, $\text{GFI} = 0.94$, $\text{AGFI} =$

0.90, $\text{Standardized RMR} = 0.04$ และค่า $\text{CN} = 217.36$

ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้แสดงว่า รูปแบบ

ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำผู้บริหาร

ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวน

ชายแดน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับ

ข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณารูปแบบความสัมพันธ์

โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำผู้บริหารที่ส่งผลต่อ

ประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า

องค์ประกอบด้านภูมิหลังมีอิทธิพลทางตรงต่อ

ประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีค่า

เท่ากับ 0.21 และมีอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านองค์ประกอบ

ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร ซึ่งมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.10

และยังส่งผ่านองค์ประกอบด้านพฤติกรรมของผู้บริหาร

มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.03 รวมมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.13

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่า

น้ำหนัก องค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้จะพบว่า มี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว ตัวแปรที่มีค่า

น้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ ประสิทธิภาพในการบริหาร และการศึกษาอบรมทางการบริหาร

รองลงมา คือ ระดับการศึกษา ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.61, 0.61, และ 0.38 ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) อยู่ระหว่าง 0.14 – 0.37 สอดคล้องกับผลงานวิจัยของนารี อาแว [11] พบว่า ประสิทธิภาพการบริหาร และความสามารถในการบริหาร ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลขององค์การและผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพการทำงานมาก ทำให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานและเข้าใจงานมากยิ่งขึ้น สำหรับการศึกษาอบรมทางการบริหารเป็นปัจจัยหนึ่ง ซึ่งผู้บริหารที่ได้ผ่านการอบรมทางการบริหาร ย่อมได้รับความรู้ความเข้าใจในการบริหารเพิ่มขึ้น ส่วนระดับการศึกษา เป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการบริหาร จากการวิจัยของ ภารดี อนันต์ [12] ปัจจัยที่ส่งผลทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิผลขององค์การ พบว่า วุฒิการศึกษาของผู้บริหารเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิผลขององค์การ นอกจากนี้ยังพบว่า

องค์ประกอบด้าน ภูมิหลังมีอิทธิพลทางอ้อมต่อ

ประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดย

ส่งผ่านองค์ประกอบด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร มีค่า

อิทธิพลเท่ากับ 0.10 ซึ่งเกี่ยวกับทักษะการบริหารงาน

ของผู้บริหาร สอดคล้องกับงานวิจัยของวาโร เพ็งสวัสดิ์

[13] พบว่า ผู้บริหารที่ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตร

เตรียมผู้บริหารสามารถนำเนื้อหาในหลักสูตรฝึกอบรม

ไปใช้ได้โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และการวิจัยครั้งนี้ยัง

พบว่า องค์ประกอบด้านภูมิหลังมีอิทธิพลทางอ้อมต่อ

ประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนโดย

ส่งผ่านองค์ประกอบด้านพฤติกรรมของผู้บริหารอีกด้วย

โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.03 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย

ของ จรินทร์ พิภประไพ [14] ที่พบว่า แนวโน้ม

ความสัมพันธ์ของปัจจัยการศึกษาคล้ายกับปัจจัยด้านอายุ คือยังมีการศึกษาสูงขึ้น พฤติกรรมการบริหารแบบมีมติมุ่งงานจะเปลี่ยนจากด้านการปฏิบัติงานไปสู่ด้านการบริหารและมีพฤติกรรมแบบมุ่งความสัมพันธ์มากยิ่งขึ้น เมื่อมีการศึกษาที่สูงขึ้นจะมีพฤติกรรมแบบมุ่งการบรรลุเป้าหมายมากขึ้นและการแสดงพฤติกรรมแบบมีส่วนร่วม แบบให้การสนับสนุนเพิ่มมากขึ้น

องค์ประกอบด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีค่าเท่ากับ -0.46 และมีอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านองค์ประกอบด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร ซึ่งมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.77 และยังส่งผ่านองค์ประกอบด้านพฤติกรรมของผู้บริหาร มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.77 รวมมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 1.54 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ จะพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 ทุกตัว ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ การใช้อำนาจหน้าที่ รองลงมาคือ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา การจัดโครงสร้างงานในโรงเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.10, 1.02, 1.00, และ 0.87 ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) อยู่ระหว่าง 0.56–0.90 สำหรับด้านสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องนี้ สอดคล้องกับทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ของ Hersey and Blanchard ทฤษฎีวิถีทาง-เป้าหมาย (Path-Goal Theory) ของ House and Mitchell กล่าวถึง รูปแบบภาวะผู้นำแบบสั่งการ คือ ผู้นำที่มีภาวะผู้นำเป็นลักษณะที่ชอบบอกคำสั่ง ให้คำปรึกษาหารือ และให้คำแนะนำโดยเป็นการสื่อสารจากผู้นำสู่ผู้ใต้บังคับบัญชาแต่ทางเดียว เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อำนวย ศิริแพทย์ [15] พบว่า การใช้

อำนาจของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางถึงระดับสูงกับประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับงานวิจัยของ อุทัย โนภาส [16] ที่พบว่า การใช้อำนาจตามกฎหมาย การใช้อำนาจจากความเชี่ยวชาญ การใช้อำนาจจากการให้รางวัล การใช้อำนาจอ้างอิง การใช้อำนาจข่าวสารข้อมูลของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนด้านการกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบและเป้าหมายของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับผู้บังคับบัญชาก็มีความสำคัญเช่นกัน การที่ผู้บังคับบัญชาให้ความเคารพเชื่อถือ และมีความเชื่อมั่นผู้บริหารจะทำให้ความสัมพันธ์เป็นไปในทางที่ดี แต่ถ้าผู้บังคับบัญชาไม่ไว้วางใจ มีความเชื่อมั่นในผู้บังคับบัญชาน้อย ความสัมพันธ์จะเป็นไปในทางที่ไม่ดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ของ Fiedler [17] สำหรับทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ของ Hersey and Blanchard [18] ได้ศึกษารูปแบบที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับผู้บังคับบัญชา ได้กล่าวถึง ผู้นำที่มุ่งเน้นความสัมพันธ์สูงและในขณะเดียวกันก็มุ่งเน้นงานสูงด้วย เหมาะกับผู้บังคับบัญชาที่มีความตั้งใจและแรงจูงใจในการทำงานสูง สอดคล้องกับทฤษฎีวิถีทางเป้าหมายของ House and Mitchell [19] ได้กล่าวถึง ผู้นำแบบสนับสนุนคือ ลักษณะผู้นำที่เน้นความสัมพันธ์กับผู้ตามเป็นสำคัญ โดยมุ่งสร้างความสัมพันธ์ที่ดี บรรยากาศที่ดี สวัสดิการที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับมหาวิทยาลัยไอโอวา (The Iowa State University Research Studies) [18-20] มหาวิทยาลัยมิชิแกน (University Michigan Research Studies [18-20] และมหาวิทยาลัยโอไฮโอสเตต (The Ohio State University Studies) [18-20] นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของศักดิ์ไทย สุรกิจบวร [21] ศึกษาประสิทธิผลภาวะผู้นำของคณบดีในสถาบันราชภัฏ พบว่า ปัจจัยด้านพฤติกรรมผู้นำ คือ มุ่งงานกับความสัมพันธ์ และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการกิจของคณบดี คือ ความสัมพันธ์ระหว่างคณบดีกับสมาชิกในคณะ สำหรับการจัดโครงสร้างงานในโรงเรียน เป็นการจัดแผนภาพแสดงตำแหน่งงานหน้าที่ต่างๆ และเส้นโยงความสัมพันธ์ของงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การมอบหมายงาน การกำหนดความชัดเจนในหน้าที่งานด้านต่างๆ เป็นต้น การจัดวางตำแหน่งงาน และกลุ่มของตำแหน่งงานภายในองค์กร โดยสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี ผู้นำตามสถานการณ์ของ Fiedler [17] ทฤษฎีวิถีทาง-เป้าหมายของ House and Mitchell [19] และสอดคล้องกับผลงานวิจัย [22-23] พบว่า สถานการณ์ขององค์กรที่เอื้อต่อผู้นำ และประสิทธิผลขององค์กร ได้แก่ โครงสร้างของงานและอำนาจตามหน้าที่เอื้อต่อผู้นำในการบริหารองค์การให้มีประสิทธิภาพสูง ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนก็มีความสำคัญเช่นกัน เนื่องจาก เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การแจ้งข่าวความเคลื่อนไหวทาง การศึกษาให้ชุมชนทราบ ตลอดจนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของรัตนากาญจน์ [24] และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของเดือนใจ แก้วประเสริฐ [25] พบว่า ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนคือการไว้วางใจ ความหวังในทางที่ดี ความเอาใจใส่ ความสัมพันธ์ส่วนบุคคล ซึ่งทำให้โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน เช่นเดียวกับ Hoy and Miskel [30] ที่ได้ศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียนที่ดีส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

นอกจากนี้งานวิจัยยัง พบว่า สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลโรงเรียน โดยส่งผ่านองค์ประกอบด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร ซึ่งมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.77 และยังส่งผ่านองค์ประกอบด้านพฤติกรรมของผู้บริหาร มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.77 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลงานวิจัยของศักดิ์ไทย สุรกิจบวร และ วินัส เอมวัฒนา [26-27] พบว่า คุณลักษณะของผู้นำที่ประสบความสำเร็จ คือ เป็นผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ในระดับสูง มีความคิดสร้างสรรค์ มีวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม มีอารมณ์ที่มั่นคงสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ได้ นอกจากนี้ผู้บริหารควรมีการบริหารงานแบบมุ่งความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอริสรา เล็กสรรเสริฐ [28] ที่พบว่า รูปแบบพฤติกรรมกรรมการบริหารที่ส่งผลทางบวกต่อความสำเร็จทางการบริหารสถานศึกษาที่ใช้โรงเรียน เป็นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .05 คือ รูปแบบพฤติกรรม การบริหารในด้านภาวะผู้นำแบบ มุ่งสถานการณ์ การตัดสินใจแบบปรึกษาหารือ การตัดสินใจแบบเห็นพ้องต้องกัน แรงจูงใจแบบไฟ้สัมฤทธิ์ แรงจูงใจไฟ้สัมพันธ์ และการติดต่อสื่อสาร แบบแนวนอน

องค์ประกอบด้านพฤติกรรมของผู้บริหาร พบว่า มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมากที่สุด โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.78 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้จะพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกตัว ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ แรงจูงใจไฟ้สัมพันธ์ รองลงมาคือ ความพึงพอใจในงาน แรงจูงใจไฟ้สัมฤทธิ์ การบริหารแบบมีส่วนร่วม และ การสร้างวิสัยทัศน์ ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.82, 0.73, 0.70, 0.70 และ 0.64 ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) อยู่ระหว่าง 0.41 – 0.67 สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับแรงจูงใจไฟ้สัมพันธ์ของ Mc Dugall [26] สรุปว่า บุคคลที่มีพฤติกรรมที่มุ่งไม่ตรีสัมพันธ์กับคนอื่นมากกว่าจะมุ่งงาน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของ มหาวิทยาลัย โอไฮโอสเตท (The Ohio State University Studies, [18-20] ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม ของมหาวิทยาลัยมิชิแกน (University Michigan Research Studies) [18-20] ทฤษฎีวิถีทางเป้าหมาย Path-Goal Theory ของ House and Mitchell [19] และทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ Bass [29] ได้กล่าวถึง พฤติกรรมของผู้นำด้านมุ่งคน หมายถึง ผู้นำที่ให้ความสำคัญกับผู้ตามโดยให้การดูแลเอาใจใส่ ให้เกียรติไว้วางใจ ให้การยอมรับ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ให้มีส่วนร่วมในการทำงานโดยมุ่งสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ให้สวัสดิการที่ดี สอดคล้องกับแนวคิดของ Conger and Kanungo) [19] กล่าวว่า ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลที่ชัดเจนเป็นหลักจะมีการแสดงออก โดยทำให้เกิดความเป็นพวกเดียวกัน มีการระดมพล สร้างความร่วมมือ สามัคคีกัน สร้างความพึงพอใจ โดยการให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้ร่วมงานตามความเหมาะสม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นพื้นฐาน และบริหารความขัดแย้งภายในได้ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของวินัส เอ็มวัฒนา นิติมา เทียนทอง และปัทม ภูมิพิพาคม [27,30,31] พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจไฟ้สัมพันธ์ คือ ผู้นำมีความสามารถในการจูงใจการเป็นตัวอย่างที่ดี สร้างความรู้สึกระบอบใจให้กับทีมงานต้องสร้างความศรัทธาและความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงานได้เป็นอย่างดี รู้จักการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ รวมทั้งการสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้ร่วมงานด้วย เพื่อจะทำให้เกิดความพึงพอใจในงานที่ปฏิบัติ ด้านความพึงพอใจในงาน เป็นทัศนคติเชิงบวกของบุคคลที่มีต่อ งานที่ทำ หากได้รับการตอบสนองที่ดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ ก็จะมี ความพึงพอใจ ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น มีขวัญและกำลังใจ มีความรู้สึกเป็นสุข มีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของมหาวิทยาลัยมิชิแกน (University Michigan Research Studies) [18,-20] ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้น ของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) [32,33] ทฤษฎี ERG [32,33] และสอดคล้องกับงานของวิจัยวินัส เอ็มวัฒนา และนิติมา เทียนทอง [27,30] พบว่า ผู้บริหารควรมีความสามารถบริหารจัดการในด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ และการสร้างความพึงพอใจในงานให้แก่ผู้ร่วมงาน นอกจากนี้ผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจไฟ้สัมฤทธิ์ เพื่อเป็นแรงกระตุ้นผลักดัน ชี้นำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อนำไปสู่ประสิทธิผลขององค์การ ได้อย่างมีมาตรฐาน โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคเลือกเป้าหมายการทำงานที่เหมาะสมกับความสามารถของตน คำนึงถึงเหตุการณ์ในอนาคต มีความคิดว่าทุกสิ่งจะสำเร็จได้ก็ด้วยความตั้งใจ สอดคล้อง กับแนวคิดทฤษฎีวิถีทางเป้าหมายของ House and Other; Herman [18-20] ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสภาพและภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ของ James McGregor Burns. [19] ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ Bass (1985) [34] มีหลักการสำคัญคือ การสร้างแรงจูงใจไฟ้สัมฤทธิ์ของผู้นำ เพื่อให้ผู้ตามมีขวัญและกำลังใจในอันที่จะทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ เพิ่มผลการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น และต้องสร้างความพึงพอใจในงานให้เกิดขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ มาสโลว์ (Maslow's hierarchy of needs) [32-33] ทฤษฎี ERG ของอัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer's ERG Needs) [32-33] ทฤษฎีสองปัจจัย (Two-Factor Theory)

สำหรับการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็น การบริหารงานที่ผู้บริหาร โรงเรียนเปิดโอกาส ให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้บริหาร และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bass [34] ได้ศึกษา พบว่าภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลเกิดจากการที่ผู้นำมีความสามารถในการประสานงานกับผู้ปกครองและชุมชน สนองความสนใจความต้องการของชุมชน การระดมทรัพยากรจากชุมชนมาใช้ประโยชน์ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Sergioivanni และคนอื่นๆ [35] พบว่า องค์ประกอบพฤติกรรมภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านหนึ่งคือด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม นอกจากนี้ ผู้บริหารควรมีการสร้างวิสัยทัศน์ ให้ผู้ใต้บังคับบัญชารับรู้ว่าการต้องการในห้องักการเป็นอย่างไรในอนาคต อธิบายให้มองเห็นทิศทางปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน มีเป้าหมายร่วมกัน ควรกำหนดวิสัยทัศน์จากองค์ความรู้ต่างๆ และมีการปรับปรุงให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม สอดคล้องกับหลักการแนวคิดของ Bass และ กฤษดา ผ่องวิทยา [34,36] และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Kuptanond และ Marley, [37,38] ที่พบว่า พฤติกรรมที่แสดงถึงภาวะผู้นำของผู้บริหารนั้น เกิดขึ้นเพราะได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในการสร้างวิสัยทัศน์และ การดำเนินการตามวิสัยทัศน์ โดยผู้บริหารรู้จักใช้อำนาจขับเคลื่อน โรงเรียนจนมุ่งไปสู่ความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ให้เหมาะสม ควรมีความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นไปในทางที่ดี และให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. ควรมีการวิจัยแบบกรณีศึกษา หรือ การวิจัยทดลองภาคสนาม โดยนำองค์ประกอบในแต่ ละด้านที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มาใช้ในการศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] จามจุรี จำเมือง. (2548). *รูปแบบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [2] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552 – 2561)* กรุงเทพฯ : สกศ.
- [3] อุทัย บุญประเสริฐ. (2546). *ผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- [4] ชีระ รุญเจริญ. (2546). *ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาของไทย*. กรุงเทพฯ : สานปฏิรูป.
- [5] Shaffer, J. (2000). *The Leadership Solution*. New York: McGraw-Hill.
- [6] สุวัฐ ศิลปอนันต์. (2545). *กระบวนการปฏิรูปโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ : ที.เจ.เจ.
- [7] เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2546-2547). *ภาวะผู้นำทางการศึกษา*. บัณฑิตศึกษา สกสกร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- [8] แว โพนินทร. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างขวัญ
ของครูและประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจ
ตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจ
ตระเวนชายแดนที่ 23 .วิทยานิพนธ์ ค.ม.
สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.*
- [9] พ.ต.อ.วิบูลย์ มุขพรหม, สัมภาษณ์, เมื่อวันที่ 10
มิถุนายน 2555
- [10] พล.ต.ต.โชติ ไทยยิ่ง, สัมภาษณ์, เมื่อวันที่ 18
กรกฎาคม 2555
- [11] นารี อาแว. (2545). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ
ประสิทธิผลการบริหารวิชาการของหัวหน้า.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม.กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.*
- [12] ภารดี อนันต์นาวี. (2545). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อ
ประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ กศ.ด.
ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- [13] วาโร เฟิงสวัสดิ์. (2549). *การพัฒนารูปแบบ
ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตรงของ
ประสิทธิผลภาวะผู้นำ ของผู้บริหารที่ส่งผล
ต่อประสิทธิผลของโรงเรียน. วิทยานิพนธ์
ศษ.ด. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*
- [14] จรินทร์ ฝึกประไพ. (2543). *การศึกษารูปแบบผู้นำ
ของผู้หญิงทำงานในประเทศไทย: จังหวัด
เพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ กศม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยรามคำแหง*
- [15] อำนวย ศิริแพทย์. (2542). *ความสัมพันธ์ระหว่าง
การใช้อำนาจของผู้บริหารกับประสิทธิผล
ของโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ กศม. ชลบุรี :
มหาวิทยาลัยชลบุรี.*
- [16] อุทัย โนภาส. (2548). *การใช้อำนาจของผู้บริหาร
โรงเรียนเพื่อเสริมประสิทธิผลในการทำงาน
ในโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- [17] Fiedler, F E. (1976). *Improving Leadership*

Effectiveness : The Leader Match Concept.

New York : Wiley and Son.

[18] Lussier, R.N. and et al. (2001). *Leadership : Theory,*

Application. Skill Development. Ohio :

South – Western College,

[19] Hoy, and Miskel. (2001). *Educational*

Administration : Theory, Research, and

Practice. New York : McGraw – Hill.

[20] Lunenburg, F.C. and Ornstein, A.C. (2000).

Educational Administration : Concept and

Practices. Belmont : Woodwork.

[21] ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2547). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อ*

ประสิทธิภาพภาวะผู้นำของคณบดีในสถาบัน

ราชภัฏ. สกลนคร : บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย

ราชภัฏสกลนคร.

[22] สิทธิศักดิ์ ดอกบัว. (2547). *ความสัมพันธ์ระหว่าง*

แบบภาวะผู้นำ สถานการณ์ขององค์กรที่

เื้อต่อผู้นำและประสิทธิผลขององค์กร :

ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล

จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยมหิดล.

[23] วินิดา เจียรไน. (2550, พ.ศ. –ศ.ศ.). *การบริหาร*

จัดการภารกิจในสำนักงานอธิการบดี

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,

วารสารการบริการและธุรกิจ. 6 (17). : 9-23.

[24] รัตนา กาญจนันท์. (2546). *การสร้างความสัมพันธ์*

ระหว่างชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

[25] เตือนใจ แก้วประเสริฐ. (2544). *ความสัมพันธ์*

ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน

ประถมศึกษา สังกัด

สำนักงานประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

[26] ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2545, ม.ศ.-เม.ย.).

ประสิทธิภาพภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษา

และผู้บริหารสถานศึกษา: คุณลักษณะของ

ผู้บริหารยุคโลกาภิวัตน์. วารสารบริหาร

การศึกษา,สว 1 (1) : 6-11.

- [27] วินัส เอมวัฒนา. (2546,เม.ย.-มิ.ย.). กลิ่นลูกใหม่
ของผู้นำชาติเอเชีย. วารสารนักบริหาร.
23(2): (76-80).
- [28] อริศรา เล็กสรรเสริญ. (2549). พฤติ
กรรมการบริหารที่เป็นตัวกำหนดความสำเร็จ
ทางการบริหารสถานศึกษาที่ใช้โรงเรียนเป็น
ฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน
ประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ด.กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- [29] Bass, B. M. (1985). *Leadership and Performance
Beyond Expectations*. New York : Free
Press.
- [30] นิติมา เทียนทอง. (2546). *ภาวะผู้นำของผู้บริหาร
เขตพื้นที่การศึกษาในทศวรรษหน้า*. วิจัยและ
วัดผลการศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ชลบุรี :
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [31] ปิณฑุ ปฏิพิมพาคม. (2550). *รูปแบบภาวะผู้นำและ
ประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์
ศษ.ด. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [32] ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. (2541). *พฤติกรรม
องค์การ*. กรุงเทพฯ : วีระฟิล์มและโซเท็กซ์.
- [33] ชงชัย สันติวงศ์.(2544). *การบริหาร Management*.
พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
อักษรไทย.
- [34] Bass, B. M. (1985). *Leadership and Performance
Beyond Expectations*. New York : Free
Press.
- [35] Sergiovanni, T. J., & Others. (2004). *Educational
Governance and Administration*. Boston
: Pearson Education.
- [36] กฤษดา ผ่องวิทยา. (2547). *การวิเคราะห์
องค์ประกอบความสัมพันธ์ของลักษณะ
ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ พฤติกรรมภาวะ
ผู้นำและปัจจัยชีวสังคมของผู้บริหาร*

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ด.

พิษณุโลก :มหาวิทยาลัยนเรศวร.

[37] Kuptanond, W.(2000). *Model of an Effective Leadership*. Rungsit Business Review.

[38] Marley, L.W. (2003). *Effective Leadership Behaviors of Two Selected High School Principals with Successful Professional-teachnical Programs: A Case Study*. From Idaho State University, Web site :
<http://www.lib:umi.com.disserttions/fullcit/308>